

Sağlık 2020: Yönetimler ve toplum arasında sağlık ve esenliğe yönelik eylemleri destekleyen Avrupa politika çerçevesi

(http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0009/169803/RC62wd09-Eng.pdf)

Sağlık 2020, sağlık ve esenlik için Avrupa politika çerçevesinin bu nihai taslağı DSÖ Avrupa Bölgesi Komitesi'nin 62. oturumunda değerlendirilmek için hazırlanmıştır. Belgede Üye Devletler ve DSÖ Avrupa Bölge Ofisi için stratejik yönelimler ve öncelikli politik eylemler ortaya konulmaktadır.

Sağlık 2020 politika çerçevesi, Üye Devletlerle ve Avrupa Bölgesindeki çok çeşitli taraflarla birlikte tam bir katılımcı süreç kullanılarak hazırlanmıştır. İlk taslaklar, Yüksek Seviyedeki Devlet Memurlarına yönelik Avrupa Sağlık Politikaları Forumunun çeşitli toplantılarında ve DSÖ Avrupa Bölge Komitesi'nin Daimi Komisyonunda (SCRC) değerlendirilmiş ve üzerinde tartışılmıştır. Bu nihai taslağa Cenevre, İsviçre'de 19-20 Mayıs 2012'de 19. SCRC toplantısının dördüncü oturumunda üzerinde görüşülen revizyonlar dahil edilmiştir. Taslak hakkında bilgiler eksiksiz bir yazılı bilgilendirme belgesi ve ayrıca çok sayıda gayri resmi yorum ve gözlemlerle sunulmuştur.

Avrupa Bölge Direktörü ve Avrupa Ofisi, Üye Devletlere ve ayrıca bu politika çerçevesine cömert bir şekilde sunmuş oldukları zaman ve bağlılık ile katkıda bulunmuş olan herkese teşekkürlerini sunmaktadır.

Artık önümüzde duran görev, her bir Üye Devletin şart ve koşullarına uygun olarak ve gayretli bir şekilde, Sağlık 2020 politika çerçevesini uygulamaktır. Bu sayede Üye Devletler ve Bölge Ofisi arasında çok daha fazla işbirliği oluşacaktır, ayrıca Üye Devletlerde sağlığı etkileyebilen ve kendisini sağlığın iyileştirilmesine adanmış olan pek çok kişi uygulamada çok büyük öneme sahip olacaktır.

Bölge Komitesi, burada sunulan Sağlık 2020 politika çerçevesini değerlendirmeye ve kabul etmeye davet edilmektedir.

Bu belgenin ekinde, bu belgede ve Sağlık 2020 ile ilgili taslak kararda ortaya konulan eylemlerin Sekretarya için maliyetleri belirtilmiştir.

Not: Ayrı bir Sağlık 2020 Avrupa politika çerçevesi ve strateji belgesinde durum analizi ve kullanılacak ana stratejiler ve müdahaleler ve ayrıca uygulama için gerekli kapasiteyle ilişkili kanıtlar ve detaylar sunulmaktadır.

Sağlık 2020: Yönetimler ve toplum arasında sağlık ve esenliğe yönelik eylemleri destekleyen Avrupa politika çerçevesi

1. DSÖ Avrupa Bölgesindeki 53 Üye Devlet yeni ortak bir politika çerçevesi olan **Sağlık 2020** üzerinde mutabakata varmıştır. **Ortak hedefleri "insanların sağlık ve esenliğini önemli ölçüde artırmak, sağlık alanındaki eşitsizlikleri azaltmak, halk sağlığını güçlendirmek ve evrensel, eşitlikçi, sürdürülebilir, yüksek kaliteli ve insan odaklı sağlık sistemlerinin oluşmasını sağlamaktır."**

2. **Sağlık 2020 Bölge içerisindeki ülkelerin çeşitliliğini kabul etmektedir.** 21. yüzyılın karmaşık sağlık sorunlarıyla mücadele etmek üzere ilham ve yön vermek amacıyla idarelerin içerisinde ve dışında yer alan farklı insanlara yardım elini uzatmaktadır. Bu çerçeve, Herkes için Sağlık ile ortaya konulan değerleri onaylamakta ve bu belgenin bir parçası olan kanıtlarla desteklenen dört öncelikli politik eylem alanına sahip iki stratejik yönelimi tanımlamaktadır. Hem Üye Devletleri hem de DSÖ Avrupa Bölge Ofisine kılavuzluk etmek için önceki Herkes için Sağlık politikalarından elde edilen deneyimlerden yararlanmaktadır.

Sağlık temel bir sosyal kaynak ve servettir

3. **Tüm sektörlerle ve toplumun tamamına fayda sağlayan iyi bir sağlık seviyesi değerli bir kaynaktır.** İyi sağlık, ekonomik ve sosyal kalkınmanın şartlarından birisidir ve her bir insanın, tüm aile ve toplulukların yaşamları için hayati öneme sahip bir konudur. Kötü sağlık seviyesi tüm sektörlerde sahip olunan potansiyeli boşa harcar, ümitsizliğe sebep olur ve kaynakları boşa tüketir. İnsanların kendi sağlıklarını ve belirleyicileri kontrol etmelerine imkan vermek toplulukları güçlendirir ve yaşamları iyileştirir. İnsanların aktif katılımı olmadan, sağlıklarını korumak ve iyileştirmek ve esenliklerini arttırmak için sahip olunan pek çok fırsat kaybedilir.

4. **Toplulukları geliştiren ve ileriye götüren şeyler aynı zamanda insanları da sağlıklı kılar – bunu dikkate alan politikaların daha büyük etkisi olur.** Eğitim, çalışma, barınma ve gelir alanlarında adalet sağlığı destekler. Sağlık, daha fazla üretkenliğe, daha verimli işgücüne, daha sağlıklı yaşlanmaya ve ayrıca hastalıklar ve sosyal desteğe yönelik daha az masrafa ve daha az vergi geliri kaybı oluşmasına destek olur. İyi toplumsal sağlık ve esenlik, sağlığın sosyal ve bireysel belirleyicileri üzerinde yönetimlerin tamamının birlikte çalışması durumunda en iyi şekilde elde edilir. İyi sağlık ekonomik iyileşme ve gelişmeyi de destekleyebilir.

5. **Sağlık performansı ve ekonomik performans birbirleriyle ilişkilidir. Sağlık sektörünün kaynak kullanımı daha iyi hale getirmek temel öneme sahiptir.** Sağlık sektörü ekonomi üzerindeki direkt ve dolaylı etkileri sebebiyle önemlidir: önem sadece insanların sağlığını ne şekilde etkilediği ile ilişkili değil aynı zamanda insanların üretkenliklerini de ne şekilde etkilediği ile ilişkilidir; çünkü sağlık sektörü tüm orta ve üst gelir seviyesine sahip ülkelerde en büyük ekonomik sektörlerden birisi haline gelmiştir. Güçlü bir işveren, önemli bir arazi sahibi, inşaatçı ve tüketicidir. Aynı zamanda araştırma ve yenilikleri önemli ölçüde etkilemektedir; ve insanlar, fikirler ve ürünler açısından uluslararası rekabet içerisinde önemli bir sektördür. Önemi artmaya devam edecektir ve böylelikle geniş çaplı sosyal hedeflere katkısının da önemi artacaktır.

6. **Sağlık, geçtiğimiz dönemlerde DSÖ Avrupa Bölgesinin tümünde büyük ölçüde iyileşme göstermiştir fakat bu herkes için geçerli değildir ve aynı zamanda herkes için eşit bir şekilde iyileşmemiştir; bu kabul edilemez.** Birçok grup ve alan geri bırakılmıştır ve birçok durumda, ekonomiler duraklamaya başladığında sağlık alanındaki eşitsizlikler hem ülke içlerinde hem de ülkeler arasında artış göstermektedir. Etnik azınlıklar, bazı yerleşik olmayan topluluklar ve göçebeler ve Romanlar bu durumdan daha büyük oranlarda etkilenmektedir.

Değişen hastalık, nüfus ve göç şekilleri sağlık alanındaki gelişimi etkileyebilir ve bu yüzden daha iyi yönetim ve yönetişim gerektirmektedir. Kronik hastalıkların ve ruhsal hastalıkların hızlı artışı, sosyal uyumun olmaması, çevresel tehlikeler ve finansal belirsizlikler sağlığın iyileştirilmesini daha da zor bir hale getirmekte ve sağlık ve sosyal hizmetlerin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Bu sorunların gerçek manada yüklenildiği yaratıcı ve yenilikçi çözümlere ihtiyaç bulunmaktadır.

Güçlü bir değer: sağlıkta ulaşılabilir en yüksek standarda erişmek

7. Sağlık 2020, DSÖ Tüzüğünde yer alan değerler üzerinde kurulmuştur: “Her insanın en temel haklarından birisi ulaşılabilir en yüksek sağlık seviyesine ulaşmaktır.” DSÖ Avrupa Bölgesindeki ülkeler bu sağlık hakkını ve sağlık sistemlerini organize etme ve fonlamada temel değerler olarak evrensellik, dayanışma ve eşit erişimi kabul etmiştir. Irk, cinsiyet, yaş, sosyal statü veya ödeme imkanlarından bağımsız olarak mümkün olan en yüksek sağlık seviyesini hedeflemektedirler. Bu değerlere hakkaniyet, sürdürülebilirlik, kalite, şeffaflık, hesap verilebilirlik, cinsiyet eşitliği, onur ve karar vermeye katılma hakkı da dahildir.

Sağlığın geliştirilmesi için güçlü sosyal ve ekonomik bir vaka

8. Sağlık alanındaki harcamaların devletler için oluşturduğu zorluklar şimdiye kadar olmadığı kadar büyüktür. Birçok ülkede devletlerin bütçelerinde sağlığa ayrılan pay şimdiye kadar hiç olmadığı kadar yüksek bir seviyeye ulaşmıştır ve sağlık ile ilişkili masraflar GYİH'den daha hızlı bir şekilde artmıştır. Fakat pek çok için elde edilen veriler, sağlık harcamalarıyla sağlık alanında sonuçları arasında bir korelasyonun bulunmadığını göstermektedir. Pek çok sağlık sistemi masrafları sınırlandıramamaktadır, buna ilave olarak sağlık sistemleri üzerindeki finansal baskılar sağlık konusunda doğru dengenin elde edilmesini ve sosyal korumanın sağlanmasını daha da zor bir hale getirmektedir. Masraflar genellikle, yeni tedavi yolları ve teknolojileri ve insanların sağlık risklerinden korunma ve yüksek kaliteli bakım hizmetlerine erişim beklentilerindeki artış gibi arz tedarik alanında ortaya çıkmaktadır. Bir sağlık reformu gerçekleştirilmeden önce derin ekonomik ve politik hedefler ve sosyal ve kültürel muhalefet dikkatli bir şekilde değerlendirilmelidir. Sağlık bakanlıkları bu sorunları kendi başlarına çözemeyeceklerinden zorluklar karşısında sektörler arası yaklaşımların kullanılması gerekir.

9. Etkin stratejilerin kullanılması halinde mevcut bütçe kısıtlamalarını aşmadan ve makul maliyetlerle gerçek sağlık faydaları elde edilebilir. Hastalıkların önlenmesiyle ilişkili ekonomik alan hakkındaki araştırmalar artan bir şekilde, yapılan harcamaların tüm sosyal katmanları hedeflemesi ve en hassas grupları desteklemesi durumunda masrafların belli bir düzeyde tutulabileceğini ortaya koymaktadır. Şu anda devletler sağlık bütçelerinin sadece küçük bir bölümünü sağlığın iyileştirilmesi ve hastalıkların önlenmesine ayırmaktadır (OECD ülkelerinde % 3) ve pek çoğu sistematik olarak eşitsizliklerle mücadele etmemektedir. Etkin bir şekilde kullanılması halinde sosyal ve teknolojik gelişmeler, özellikle de bilişim, sosyal pazarlama ve sosyal medya alanları, sağlık açısından gerçek faydalar sağlar.

10. Sağlık sektöründeki kaynakları verimli bir şekilde kullanmak masrafları sınırlandırabilir. Avrupa sağlık sistemleri yeni zorluklarla mücadele edebilmek için performansını arttırmak zorundadır. Hizmetleri baştan yapılandırmak, yeni sorumluluklar elde etmek, teşvik ve ödeme yapıları oluşturmak harcamalardan daha yüksek karşılıklar elde edilmesini sağlayabilir. Sağlık sistemleri, diğer sektörlerde olduğu gibi, reforme edilmeli ve değişime adapte olmalıdır. Avrupa Birliği (AB) ve OECD gibi kurumlar tarafından sağlık politikalarına ilişkin açıklamalar da bunu desteklemektedir.

11. **Küresel bir dünyada, ülkelerin pek çok sağlık sorununu çözmek için birlikte çalışması gerekmektedir.** Bunun için sınır ötesi işbirliğine ihtiyaç vardır. Uluslararası Sağlık Mevzuatı, DSÖ Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi veya TRIPS Sözleşmesi ve Halk Sağlığı alanındaki Doha Deklarasyonu (fikri mülkiyetle ilişkili olarak) pek çok uluslararası anlaşma bu ihtiyacın altını çizmektedir.

Sağlık 2020'nin stratejik hedefleri: daha fazla eşitlik ve sağlıkta daha iyi yönetim

12. **Sağlık 2020** iki önemli stratejik hedefi başarmak için yönetimin tüm alanlarında çalışması halinde başarılı devletlerin sağlık alanında önemli iyileştirmeler elde edebileceğini kabul etmektedir:

- ☐ herkesin sağlığının iyileştirilmesi ve sağlık alanında eşitsizliklerin azaltılması
- ☐ liderliğin ve sağlık için katılımcı yönetimin iyileştirilmesi.

Herkesin sağlığının iyileştirilmesi ve sağlık alanında eşitsizliklerin azaltılması

13. **Sağlık ve diğer sektörler arasında ortak hedefler oluşturan ülkeler, bölgeler ve şehirler sağlık ve esenliği önemli ölçüde iyileştirebilir.** Öncelik alanları arasında şunlar mevcuttur: okul öncesi eğitim, eğitim performansı, istihdam ve çalışma koşulları, sosyal koruma ve yoksulluğun azaltılması. Yaklaşımlar arasında şunlar yer almaktadır; toplumsal dayanışma, sosyal içerme ve uyum üzerinde çalışmak, esenliğe destek olan varlıkları güçlendirmek; cinsiyet eşitliğini sağlamak ve bireysel beceriler ve aidiyet hissi gibi sağlığı koruyan bireysel ve toplumsal güçleri geliştirmek. Sağlık alanındaki eşitsizlikleri azaltmak için yıllık hedefler belirlemek eylemlerin oluşturulmasına yardımcı olabilir ve bu aynı zamanda sağlığın her seviyede gelişiminin ölçülmesi için temel bir yöntemdir.

14. **Sosyal eşitsizlikler üzerinde çalışmak sağlık ve esenliğe önemli ölçüde katkı sunar.** Sebepler karmaşıktır ve yaşam şekillerinin derinlerine yerleşmiş ve dezavantajlılığı ve zarar görebilirliği artırmaktadır. **Sağlık 2020** hem ülkeler içerisinde hem de Bölgenin tümünde kötü sağlık seviyelerinin azaltılması için artan endişeleri vurgulamaktadır. DSÖ Avrupa Bölgesinde doğumda en düşük ve en yüksek yaşam süresi beklentisi arasında 16 yıl fark bulunmaktadır ve bu fark erkek ve kadınlar arasında da değişiklikler göstermektedir; buna ilave olarak gebelikte anne ölümleri Bölgedeki bazı ülkelerde diğerlerine kıyasla 43 kat daha fazladır.

Bu son derece yüksek eşitsizlikler aynı zamanda tütün ve alkol kullanımı, beslenme ve fiziksel aktivite ve davranış bozuklukları gibi sağlık ile ilişkili davranışlarla da bağlantılıdır ve insanların yaşamlarındaki stres ve dezavantajlılığı yansıtmaktadır.

15. **Sağlığın sosyal ve çevresel belirleyicileri üzerinde çalışmak çok sayıda eşitsizliği etkin olarak ele alabilir.** Araştırmalar, etkin müdahaleler için sektörel sınırları aşan ve entegre programların kullanılabilmesini sağlayan bir politik ortama ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Örneğin, çocukların esenliği ve erken yaşta gelişim için kullanılan bütünleşmiş yaklaşımların hem sağlık hem de eğitim alanında daha iyi ve daha adil sonuçlar ortaya çıkardığı, kanıtlarla açık bir şekilde ortaya konmaktadır. Sağlığın belirleyicilerini dikkate alan kentsel gelişim hayati öneme sahiptir; belediye başkanları ve yerel yönetimler sağlık ve esenliğin geliştirilmesi için daha önceden hiç olmadığı kadar önemli bir role sahiptir. Katılımcılık, hesap verilebilirlik ve sürdürülebilir fonlama mekanizmaları bu tür yerel programların etkilerini artırmaktadır.

Liderliğin ve sağlık için katılımcı yönetimin iyileştirilmesi

16. **Sağlık bakanlarının ve halk sağlığı kurumlarının liderliği, Avrupa Bölgesindeki hastalıklar üzerinde**

çalışmak için yaşamsal önemini sürdürecektir. Bunun güçlendirilmesi gerekmektedir. Sağlık sektörü aşağıdakilerden sorumludur; ulusal ve yerel sağlık stratejilerinin geliştirilmesi; sağlığın iyileştirilmesi için sağlık hedeflerinin ve amaçlarının oluşturulması; diğer sektörlerin politikalarının sağlığı nasıl etkilediğinin değerlendirilmesi; yüksek kaliteli ve etkin sağlık bakım hizmetlerinin sunulması; temel halk sağlığı fonksiyonlarının sağlanması. Aynı zamanda sağlık politikalarının diğer sektör ve paydaşları nasıl etkilediğini dikkate alması gerekmektedir.

17. Sağlık bakanları ve sağlık kurumları, sağlık alanında gittikçe artan bir şekilde sektörler arası yaklaşımların oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapmaktadır ve sağlığın aracısı ve savunucusu rollerini pekiştirmektedir. Buna her sektörde, yönetimlerin ve toplumun tamamında iyi sağlığın ekonomik, sosyal ve politik faydaları ile kötü sağlığın sebep olduğu eşitsizliklerin ve istenmeyen sonuçlarının belirtilmesi dahildir. Bu tür bir liderlik rolünün üstlenilmesi için diplomasi, kanıtlar, tartışmalar ve ikna yöntemleri gerekir. Sağlığın geliştirilmesi diğer sektörlerin hedeflerine de katkı sunabileceğinden sağlık sektörünün diğer sektörlerle ortaklık rolü de mevcuttur. Birleşmiş Milletlerin, Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Önlenmesi ve Kontrolü ile ilişkili Üst Düzey Toplantılarında ve Dünya Sağlık Asamblesi'nde yer alan tüm ülkeler, işbirliğine dayanan yaklaşımları kabul etmiştir; buna yönetimin tümü ve toplumun tümü yaklaşımları adı verilmiştir.

18. Her seviyedeki yönetimler, uyum ve sektörler arası problem çözümünü destekleyen resmi yapı ve süreçler oluşturmayı hedeflemektedir. Bu sayede koordinasyon güçlenebilir ve sektörler arasındaki güç dengesizlikleri ile mücadele edilebilir. Tüm sektörlerde sağlık politikalarının kullanılmaya başlamasının stratejik faydaları gittikçe artan bir şekilde kabul edilmeye başlamıştır. Bu yaklaşım sağlığı politik gündem içerisinde üst sıralara taşımayı, sağlık ve sağlığın belirleyicileri alanında politik diyalogun geliştirilmesini ve sağlık alanında elde edilen sonuçlarda hesap verilebilirliğin oluşturulmasını sağlamayı desteklemektedir. Sağlık etki değerlendirmesi ve ekonomik değerlendirme, politikaların potansiyel etkilerini değerlendirmede kullanılacak güçlü araçlardır, bu araçlar aynı zamanda politikaların eşitliği nasıl etkilediğini ölçmek için de kullanılabilir. Sağlık üzerindeki etkilerin değerlendirilmesi için nicel ve nitel sağlık verileri toplanıp doğrulanabilir. OECD gibi başka kurumlarda yürütülenlere benzer, esenlik alanında gerçekleştirilecek araştırmalar da bu konuda destek sağlayabilir.

19. Hükümetler geniş paydaş kitlelerinin daha fazla katılımına imkan sunacak yapı ve süreçleri oluşturmaya ortam imkan sağlamaktadır. Bu özellikle sivil toplumu oluşturan vatandaşlar, sivil toplum örgütleri ve diğer gruplar (örneğin göçmenler) için önemlidir. Aktif ve kendisini adanmış gruplar, yönetimin tüm katmanlarında sağlığı geliştirmek için gittikçe daha fazla bir araya gelmektedir. Küresel ve yerel seviyelerde bu konudaki örneklerden bazıları şunlardır: Sağlığın müzakere edildiği Birleşmiş Milletler zirveleri; Parlamentolar arası Birlik; DSÖ Sağlıklı Şehirler ve Topluluklar hareketi; yoksulluk ile mücadelede konusundaki küresel hareketler; AIDS gibi belirli hastalıklara karşı mücadeleler; sağlık hedeflerinin belirlenmesi için oluşturulan ulusal girişimler; AB gibi kurumların bölgesel sağlık stratejileri. Bu gibi örnekler sağlığın ve sağlık gündeminin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

20. Toplum üzerinden etkin liderlik daha iyi sağlık sonuçları yaratabilir. Araştırmalar sorumlu yönetim, yeni liderlik türleri ve katılım alanları arasında güçlü bağlar olduğunu göstermektedir. 21. yüzyılda çok sayıda kişi, sektör ve kurum sağlık alanında liderlik üstlenebilir. Bu çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilir ve özellikle de çıkar çatışmalarının yönetilmesinde yaratıcılık ve yeni beceriler gerektirir. Üye ülkelerle birlikte DSÖ'nün, bu gibi bir

liderlik yürütmek ve sağlık bakanlıklarını hedeflerini ulaşımda desteklemek konusunda özel bir sorumluluğu bulunmaktadır.

21. İnsanların, vatandaşların, tüketicilerin ve hastaların daha güçlü hale getirilmesi, sağlık sonuçlarının, sağlık sistemi performansının ve hasta memnuniyetinin elde edilmesinde kritik bir öneme sahiptir.

Hastalara hizmet sunan kurum ve insanların, gençlik örgütlerinin ve yaşlı insanların da bir parçası olduğu sivil toplumun sesi, sağlığa zarar veren ortamlara, yaşam yöntemlerine veya ürünlere ve aynı zamanda sağlık hizmetlerinin kalite ve sunumundaki eşitsizliklere dikkat çekmek için hayati öneme sahiptir. Aynı zamanda yeni fikirlerin oluşturulması konusunda da kritik bir önemdedir.

Sağlık alanındaki ortak politik öncelikler konusunda çalışmak

22. Sağlık 2020 politikası, politik eylem için dört öncelik alanına dayanmaktadır:

- ☐ Tüm yaşam süreci yaklaşımıyla sağlığa yatırım yapmak ve insanları daha güçlü kılmak;
- ☐ Bölgenin bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan hastalıklarıyla ilişkili en büyük sağlık sorunlarını gidermek;
- ☐ İnsan merkezli sağlık sistemlerini, halk sağlığı kapasitesini, acil durumlara hazırlığı, izleme ve cevap verme kapasitesini güçlendirmek ve
- ☐ güçlü toplumlar ve çevreler oluşturmak.

23. Tutarlılık ve uyum için dört öncelik alanı "DSÖ'nün öncelik belirleme kategori ve programlarına" uygun olarak hazırlanmıştır. Bu kategorilere üst seviyede Üye Devletler karar vermiştir ve Avrupa Bölgesinin özel ihtiyaç ve deneyimlerini karşılamak üzere düzenlenmiştir. Aynı zamanda bölgesel ve küresel seviyelerde ilgili DSÖ stratejileri ve eylem planları dikkate alınarak hazırlanmıştır.

24. Dört öncelik alanı birbiri ile ilişkilidir, bağımsızdır ve birbirini desteklemektedir. Örneğin yaşamın tamamını hedefleyen eylemler ve insanların daha etkin hale getirilmesi, daha güçlü halk sağlığı kapasitesine benzer bir şekilde, bulaşıcı olmayan hastalıklarla ilişkili salgının sınırlandırılmasına yardımcı olacaktır.

Bu yaklaşımla sonuçta aynı zamanda bulaşıcı hastalıkların da sınırlandırılmasına yardımcı olunacaktır. Hükümetler politikalarını, yatırımlarını ve hizmetlerini birbiriyle bağlayarak ve eşitsizliklerin azaltılmasına odaklanarak daha yüksek sağlık etkileri elde edecektir. DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, kanıtlara ve entegre yaklaşım örneklerinin dayanan politikaların geliştirilmesi için bir kaynak görevini sürdürecektir. Bölgesel hedefler **Sağlık 2020**'nin gelişimini izlemeyi destekleyecektir.

25. Dört öncelikli alanın ele alınması için sağlığı, eşitliği ve esenliği geliştiren bir dizi yönetim yaklaşımının kombinasyonuna gereksinim vardır. Akıllı yönetim, değişimleri önceden görür, yenilikleri teşvik eder ve sağlığın geliştirilmesi ve hastalıkların önlenmesine yatırım yapmaya doğru bir yönelime sahiptir. Yönetişim yaklaşımları, kamu düzeni ve mevzuatlar üzerinden yönetim ile sivil toplum kuruluşları, bağımsız kurumlar ve uzmanlar arasında yeni işbirliği yöntemlerini de kapsamaktadır. Politika ve uygulamalara kanıtların uygulanmasına, etik sınırların izlenmesine, şeffaflığın artırılmasına, mahremiyet, risk değerlendirmesi ve sağlık etki değerlendirmesi gibi alanlarda hesap verilebilirliğin artırılmasına olan ihtiyaç artmaktadır.

26. Sağlık 2020, üye ülkelerin devletlerin farklı seviyelerden başlangıç yaptığını ve farklı ortam ve kapasitelere sahip olduğunu kabul etmektedir. Çok sayıda sağlık politikası kararı kesin ve mükemmel olmayan bilgilere dayanılarak alınmak zorundadır ve değişen sağlık sisteminin sistem üzerindeki geniş etkileri

tam olarak öngörülememektedir. Obezite, ölüm ve nörojeneratif hastalıklarla ilişkili karmaşık sorunları çözmek son derece zordur. Sosyal pazarlama, davranış ekonomileri ve nörobilimler dahil olmak üzere sosyal, davranışsal ve politik bilimlerden elde edilen bilgilerin kullanılması gittikçe daha önemli hale gelmektedir. Araştırmalar, öğrenim ve adaptasyonun desteklenmesi için yerel seviyede ve topluluklar üzerindeki daha küçük fakat kapsamlı müdahalelerin değerini göstermektedir. Avrupa Bölgesinde işbirliği uzmanlığının geliştirilmesini hızlandırabilmektedir: her ülke ve her sektör öğrenebilir ve katkı sunabilir.

Öncelik alanı 1 :

Yaşam boyu yaklaşımıyla sağlığa yatırım ve insanların daha güçlü kılınması

27. Tüm yaşam boyunca iyi sağlığın desteklenmesi sağlıklı ömür süresinin artmasına ve uzun yaşam sonuçlarının doğmasına neden olmaktadır ve her ikisi de önemli ekonomik, sosyal ve bireysel faydalar sunabilir. Ülkelerde meydana gelen demografik dönüşüm, önceliği sağlığın geliştirilmesi ve hastalıkların önlenmesine veren yeni yaklaşımlarla yaşamın tamamına yönelik etkin bir strateji gerektirmektedir. Sağlığın ve sağlık alanında eşitliğin iyileştirilmesi, hamilelik ve ilk çocukluk döneminde başlar. Sağlıklı çocuklar daha iyi öğrenir, sağlıklı erişkinler daha üretkendir ve sağlıklı yaşlı insanlar topluma aktif olarak katkıda bulunabilir. Sağlıklı ve aktif yaşlanma, politik bir öncelik ve önemli bir araştırma önceliğidir.

28. İnsanların işin içerisine dahil edilmesi ve güçlendirilmesi prensiplerine dayanan, sağlığın iyileştirilmesine yönelik programlar gerçek faydalar sunar. Bunlar arasında aşağıdakiler mevcuttur: sağlık için daha iyi koşullar oluşturmak, sağlık okuryazarlığını iyileştirmek, bağımsız yaşamı desteklemek, daha sağlıklı seçimi daha kolay seçim haline getirmek. Bunlardan öte, hamilelikleri güvenli bir hale getirmek; insanların yaşama sağlıklı bir başlangıç yapmalarını sağlamak; güvenliği ve esenliği iyileştirmek ve çocukluk ve gençlik döneminde koruma sağlamak; sağlıklı işyerlerinin oluşmasını desteklemek; ve sağlıklı yaşlanmayı desteklemek. Tüm yaşam boyunca sağlıklı gıda ve beslenmenin geliştirilmesi, Avrupa'da yayılmaya başlayan obezite salgını dikkate alındığında, bir öncelik haline gelmiştir.

29. Güçlü kanıtlar, maliyet etkin politik yöntemlerin direkt olarak toplum sağlığı ve esenliğini iyileştirebileceğini göstermektedir. Sağlığın geliştirilmesine yönelik programlardan ve ana hastalık grupları için oluşturulan ulusal sağlık stratejilerinden (örn. kalp ve damar hastalıkları ve diyabet) elde edilen pratik deneyimler ve kanıtlar, tüm Avrupa Bölgesinde artmıştır. Bu durum Hükümetlerin liderli ile kontrol ve insanların daha fazla güçlendirildiği hissini yaratan çevre ve yaklaşımların bir araya getirilmesinin başarıyı beraberinde getireceğini göstermektedir. Sosyal davranışlar üzerindeki araştırmaların desteklenmesi bu tür gelişmelerle ilişkili kanıtları artıracaktır.

30. Ruh sağlığı programlarını desteklemek önemlidir. Avrupa Bölgesindeki her dört kişiden birisi hayatları boyunca bir ruh sağlığı sorunu yaşamaktadır. Bu konuda önemli bir sorun depresyonu önceden teşhis etmek ve toplum tabanlı müdahale programlarını başlatarak intiharı önlemektir. Araştırmalar, ruh sağlığı sorunları ile sosyal marjinalleşme, işsizlik, evsizlik, alkol ve diğer madde kullanımı problemleri hastalıkları arasındaki zararlı ilişkinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Çevrimiçi sanal dünyalarla ilişkili yeni bağımlılık türleri de dikkate alınmalıdır.

31. Hem genç hem de yaşlı insanlar için sağlıklı yaşama stratejik olarak odaklanma özellikle önemlidir. Çok sayıda paydaş, nesiller arası aktiviteler de dahil olmak üzere sağlığı destekleyen programlara katkı sunabilir. Gençler için bu, akran eğitimi, gençlik organizasyonlarına katılım ve okul tabanlı sağlık okuryazarlığı

programları olabilir. Ruh ve üreme sağlığı alanlarındaki çalışmalarını entegre etmek özellikle önemlidir. Yaşlı insanlar için aktif ve sağlıklı yaşlanma girişimleri sağlık ve yaşam kalitesine yardımcı olabilir.

Öncelik alanı 2: Avrupa'nın en önemli sağlık sorunlarına müdahale: bulaşıcı olmayan ve bulaşıcı olan hastalıklar

32. Sağlık 2020, Bölge içerisindeki en önemli sağlık problemlerine müdahale etmek için bir dizi etkin entegre strateji ve müdahaleye odaklanmaktadır. Bu sorunlar hem bulaşıcı hem de bulaşıcı olmayan hastalıklarla ilişkilidir. İki tür hastalık da hedefe yönelik halk sağlığı eylemleri ve sağlık bakım sistemi müdahalelerini gerektirir. Bu müdahalelerin etkinliği eşitlik, sağlığın sosyal belirleyicileri, insanların güçlendirilmesi ve destekleyici çevrelere bağlıdır.

33. Bölge içerisinde bulaşıcı olmayan hastalıklardan kaynaklanan sorunlara başarılı bir şekilde müdahale etmek için birden çok yaklaşımın bir arada kullanılması gerekir. Sağlık 2020, diğer bölgesel ve küresel stratejilerde karar verilen toplumun ve yönetimin tümünü kapsayan yaklaşımların bir arada kullanılarak uygulanmasını desteklemektedir; çünkü kişisel davranışları etkileyecek eylemlerin sınırlı bir etkisinin olduğu gittikçe daha fazla kabul görmektedir. Bulaşıcı olmayan hastalıklar ülkeler arasında ve ülkeler içerisinde eşit olmayan bir şekilde dağılmıştır ve sağlığın sosyal ve çevresel belirleyicileri üzerindeki eylemlerle yakından ilişkilidir.

34. Sağlık 2020, bulaşıcı olmayan hastalıklarla ilişkili küresel ve bölgesel direktiflerin uygulanmasına yönelik çabaların artmasını desteklemektedir. Bölge için öncelikli eylem alanları arasında aşağıdakiler mevcuttur:

☐ **Mevcut deklarasyonlar ve stratejiler.** Bunlar arasında şunlar bulunmaktadır: Birleşmiş Milletler'in bulaşıcı olmayan hastalıklar konusundaki 2011 politik deklarasyonu; DSÖ Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi; Diyet, Fiziksel Aktivite ve Beslenme Konusunda Küresel Strateji; alkolün zararlı kullanımı konusundaki küresel strateji ve alkolün zararlı kullanımını azaltmak için bölgesel eylem planı; 2012-2016 Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Önlenmesi ve Kontrolü için Avrupa Stratejisinin uygulanmasına yönelik eylem planı; ve DSÖ Avrupa Ruh Sağlığı Eylem Planı.

☐ **Sağlığın geliştirilmesi.** Sağlığın Geliştirilmesine Yönelik Ottawa Sözleşmesinde de belirtildiği gibi bu deklarasyon ve stratejilerin merkezinde sağlığın geliştirilmesi bulunmaktadır. Tümü, bulaşıcı olmayan hastalıklarla ilişkili temel sorunlara yönelik hedef ve amaçlarla ilgili ulusal stratejilerin hükümetler tarafından sektörler arasında geliştirmesini desteklemektedir.

35. Sağlık 2020, bulaşıcı hastalıklarla mücadele için atılan güçlü adımların devam etmesini desteklemektedir. Hiçbir devlet rahatlamamalıdır ve her bir ülke en yüksek standartları sürdürmek için çalışmaya devam etmelidir. Avrupa Bölgesindeki öncelikli eylem alanları aşağıdaki gibidir;

☐ **Bilgi ve izleme yeteneklerini geliştirmek:** Uluslararası Sağlık Mevzuatlarının uygulanması, bilgi alışverişinin iyileştirilmesi ve uygun olduğu durumlarda ortak izleme ve yeni çıkan bulaşıcı hastalıklar, ilaçlara dayanıklı organizmalar ve su ve gıda ile taşınan enfeksiyonlar dahil olmak üzere hayvanlardan insanlara bulaşabilen hastalıkları daha iyi kontrol etmek için hastalık kontrolü çalışmalarının halk sağlığı, veterinerlik, gıda ve tarım yetkilileri üzerinden uygulanmasını sağlamak.

☐ **Ciddi viral ve bakteriyel tehlikelere müdahale:** Bölgesel politikaların ve eylem planlarının uygulanması; anti mikrobik dirençle mücadele; ilaçlara dayanıklı organizma ve enfeksiyonların ortaya çıkışı ve yayılımıyla

mücadele için antibiyotiklerin ihtiyatlı kullanımı ve enfeksiyon kontrolü; su ve gıda gibi temel gereksinimlerin güvenilir olmasını sağlamak; aşı ile önlenabilir hastalıkların engellenmesi için tavsiye edilen aşı kapsamına ulaşmak ve sürdürmek; polyo, kızamık, rubella ve sıtma için oluşturulmuş olan ulusal ve küresel imha ve eradikasyon (yok etme) hedeflerine ulaşma; hassas gruplar dahil toplumun tamamının sağlık bakım hizmetlerine erişimi sağlayarak ve kanıt temelli bilgiye dayalı müdahaleler kullanarak tüberküloz, AIDS ve enflüanza gibi önemli hastalıkları tamamen kontrol altına almak.

Öncelik alanı 3: İnsan merkezli sağlık sistemlerini, halk sağlığı kapasitesini, acil durumlara hazırlığı, gözetim ve cevap verme kapasitesini güçlendirmek

36. Yüksek kaliteli bakım hizmetleri ve daha iyi sağlık sonuçlarının elde edilmesi için sağlık sistemlerinin finansal olarak yeterli, amaca uygun, insan merkezli ve kanıtlarla bilgilendiriliyor olması gerekir. Tüm ülkeler değişen hastalıklara ve demografiye adapte olmak durumundadır, yaşlanma ile ilişkili ruh sağlığı sorunları, kronik hastalıklar ve durumlar özellikle önemlidir. Bunun için sağlık bakım hizmetlerini değiştirmek ve hastalıkların önlenmesine öncelik vermek, kalitenin sürekli iyileştirilmesini sağlamak ve hizmet sunumunu entegre etmek, bakım hizmetlerinin sürekliliğini sağlamak, hastaların kendi kendine bakım hizmetlerini almasını sağlamak ve bakım hizmetlerinin güvenliği ve maliyet etkinliğini dikkate alarak evlere en yakın şekilde konumlandırmak gerekmektedir. Kişiselleştirilmiş ilaçların potansiyelinin de araştırılması gerekmektedir.

37. Sağlık 2020 DSÖ ve Üye Devletlerinin, yüksek kaliteli ve ekonomik sağlık bakım ve ilaçlara erişim dahil olmak üzere genel sağlık hizmetleri kapsamı konusundaki taahhüdünü yeniden göstermektedir. Birçok ülke genel sağlık hizmetleri kapsamına erişmiştir, fakat Bölgedeki felaketlere yol açan ve yoksullaştırıcı ödemelerin ortadan kaldırılması için yapılması gereken daha çok şey vardır. Arza dayalı maliyet artışlarını sınırlandırmak ve harcamalarda israfı ortadan kaldırmak ve aynı zamanda makul seviyelerde finansal koruma sağlamak için ekonomik döngülerin uzun dönemli sürdürülebilirliği ve dayanıklılığını sağlamak önemlidir. Hasta güvenliği kültürünün dahili bir parçası olan sağlık sisteminin şeffaflığı ve hesap verilebilirlik açısından sağlık teknoloji değerlendirmesi ve kalite güvence mekanizmaları özellikle önemlidir.

38. Sağlık 2020, 21inci yüzyıldaki sağlık sistemlerinde bir dönüm noktası olan temel sağlık hizmetleri yaklaşımına bağlılığını sürdürmektedir. Temel sağlık hizmetleri, ortaklıkların gelişebilmesi için mevcut ortamı güçlendirerek ve insanların tedavilerine yeni yollarla katılmalarını ve kendi sağlıklarına daha iyi bakmaları için teşvik ederek günümüzün ihtiyaçlarına cevap verebilir. İletişim teknolojileri, dijital kayıtlar, uzaktan tıp hizmetleri ve e-sağlık ve sosyal medya gibi 21. yy. araçlarını ve yeniliklerini tam olarak kullanarak daha iyi ve daha maliyet etkin bakım hizmetlerine katkıda bulunabilir. Hastaları bir kaynak ve iş ortakları olarak görmek ve hastaların elde ettikleri sonuçlar konusunda hesap verebilir olmak önemli prensiplerdir.

39. Daha iyi sağlık sonuçları elde etmek halk sağlığı fonksiyonları ve kapasitenin önemli ölçüde artırılmasını gerektirir. Halk sağlığı kapasite ve kaynakları Bölge içerisinde çeşitlilik gösterse de, halk sağlığı ile ilişkili kurumsal düzenlemeler ve kapasitenin artırılması ve sağlığın korunması, sağlığın iyileştirilmesi ve hastalıkların önlenmesi için yatırımlara öncelik vermek maliyet verimliliği açısından önemli avantajlar sunmaktadır. Halk sağlığı kanun ve yönetmeliklerini, halk sağlığı fonksiyonlarını modernize etmek ve güçlendirmek üzere incelemek ve adapte etmek de bu alanda yardımcı olabilir. Genel sağlık ve sağlık alanındaki sorunlar üzerinde sınırlar ötesinde işbirliğinde bulunmanın önemi gittikçe artmaktadır ve ülkeler içerisinde yetkilerin devri ademi

merkeziyetçi (merkeziyetçi olmayan) ve halk sağlığı sorumluluklarının merkezi olmayan bir yapıya dönüşmesi de önemlidir.

40. Halk sağlığının canlandırılması ve hizmet sunumunun dönüştürülmesi için sağlık profesyonellerinin eğitimlerinde reform gerekmektedir. 21. sağlık sisteminin merkezinde daha esnek, daha fazla beceriye sahip ve takım çalışmasına yatkın bir iş gücü olacaktır. Buna aşağıdakiler dahildir: bakım hizmetlerinin ekiplerce sunulması; yeni hizmet sunumu yöntemleri (evde bakım ve uzun dönemli bakım hizmetleri dahil); hastaların güçlendirilmesinin ve kendi kendine bakım hizmetlerinden yararlanmasını destekleyecek becerileri; daha iyi stratejik planlama, yönetim, sektörler arasında çalışma ve liderlik kapasitesi. Bu, halk sağlığı ve sağlık bakım hizmetleri alanlarındaki profesyonellerin ve aynı zamanda sağlık ve sosyal hizmetler çalışanları ve sağlık ile diğer sektörler arasında da yeni yollarla işbirliği yapacağı yeni bir çalışma kültürü anlamına gelmektedir. Küresel sağlık çalışanları krizi, DSÖ Sağlık Personeli Uluslararası İşe Alma Küresel Uygulama Kurallarının işletilmeye başlamasını gerektirmektedir.

41. Adapte olabilen politikalar, güçlü yapılar ve halk sağlığı krizlerini önceden etkin olarak görebilecek ve mücadele edebilecek ileri görüşlülüğün geliştirilmesi hayati öneme sahiptir. Politikaların karmaşık gelişmeleri yansıtabilmesi ve bulaşıcı hastalık salgınları gibi beklenmeyen olaylara karşı hızla ve yenilikçi bir şekilde cevap verebilmesi önemlidir. Uluslararası Sağlık Mevzuatı, halk sağlığı krizlerine karşı ülkelerin birden çok tehlikeyi dikkate alan, sektörler arası ve sınırlar arası bir yaklaşım uygulamasını ve acil durumların sağlıkla ilgili yönlerini ve insani felaketleri etkin bir şekilde yönetmeye hazır olmasını şart koşmaktadır.

Öncelik alanı 4: Güçlü / Dirençli topluluklar ve destekleyici çevreler oluşturmak

42. Direncin oluşturulması, hem bireysel hem de toplumsal seviyelerde sağlık ve esenliğin korunması ve geliştirilmesinde anahtar öneme sahip bir faktördür. İnsanların sağlıkla ilgili fırsatları, doğdukları, büyüdükları ve yaşlandıkları koşullarla yakından ilişkilidir. Hızla değişen bir ortamın sağlık etkilerinin (özellikle de teknoloji, çalışma, enerji, üretim ve kentleşme ile ilişkili olarak) sistematik olarak değerlendirilmesi esastır ve sağlık alanında pozitif faydalar elde etmek için eylemlerle desteklenmelidir. Güçlü topluluklar yeni veya zorlu durumlara karşı aktif olarak cevap vermekte, ekonomik, sosyal ve çevresel değişimlere hazırlık yapmakta ve kriz ve zorlu durumlarla daha iyi mücadele etmektedir. DSÖ Sağlıklı Şehirler ve Topluluklar hareketi bu gibi dayanıklılığın oluşturulması hakkında, özellikle de yerelde insanların dahil edilmesi, sağlık konularına toplumun sahip çıkması ile ilişkili kapsamlı örnekler sunmaktadır. Sağlığı geliştiren okullar ve iş yerleri gibi belli alanlarla ilişkili diğer ağlar da benzeri deneyimler sunmaktadır.

43. İnsan sağlığını zararlı veya kirli bir ortamdan kaynaklanan risklere karşı korumak ve sağlığı geliştiren sosyal ve fiziksel ortamların oluşturulmasını sağlamak için çevre ve sağlık sektörleri arasında işbirliği ciddi öneme sahiptir. Çevreden kaynaklanan tehlikeler sağlığın ana belirleyicilerinden birisidir ve pek çok sağlık koşulu çevre ile ilişkilidir; buna örnek olarak hava kirliliğine maruz kalmak, iklim değişikliğinin etkisi verilebilir. Bu koşullar aynı zamanda sağlığın sosyal belirleyicileri ile de etkileşim halindedir. Düşük karbon ekonomisinin sağlığa olan faydaları ve çevre politikalarının sağlık üzerindeki olumlu etkileri Rio +20, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı bağlamında ele alınmaktadır. Ülkeler hem gezegenimizin sağlığına hem de insanların sağlığına fayda sağlayacak politikalar geliştirmeye başlamıştır; sektörler arasında işbirliği insan sağlığını zararlı veya kirli bir çevreden kaynaklanan risklerden korumak için hayati öneme sahiptir.

44. **İnsan, çevre ve hayvan sağlığı ile ilişkili disiplinler arası ve sektörler arası işbirliklerini genişletmek halk sağlığının etkinliğini artırmaktadır.** Buna aşağıdakiler dahil edilebilir: Çok yönlü çevresel anlaşmaların ve ayrıca Avrupa çevre ve sağlık süreçleriyle ilişkili tavsiyelerin tam olarak uygulanması için çalışmak; bilimsel bilgi tabanını hızlı bir şekilde geliştirmek; çeşitli sektörlerdeki, özellikle de hem sağlık hem de çevreyi etkileyen sektörlerdeki, sağlık politikalarının etkilerini değerlendirmek; çevre ve sağlık ile ilişkili hizmetlerin sürekli gelişimi ve adaptasyonunu sağlamak; sağlık sektörünün eylemlerinin çevre için daha sorumlu bir yaklaşımla belirlenmesine destek olmak.

Birlikte çalışmak: Ortaklıklar yoluyla değer katmak

45. **Sağlık 2020'nin hedefleri bireysel ve kolektif çabaların ortak bir sonucu ile elde edilebilir.** Başarı için, toplumun tüm katmanlarında ve her ülkede insanların ortak bir hedefe sahip olması ve geniş kapsamlı olarak birlikte çalışması gerekir: devletler, hükümetler, hükümet dışı kuruluşlar, sivil toplum, özel sektör, bilim ve akademi, sağlık profesyonelleri, topluluklar ve her bir birey.

46. **Sağlık 2020'nin başarısı için temel anahtar Üye Devletlerin ve DSÖ'nün birlikte yakın bir işbirliği içerisinde çalışması ve diğer paydaşları dahil etmek için çaba göstermesi olacaktır.** DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, DSÖ Merkezi ve diğer bölgeler arasında yakın işbirliği merkezde yer alır. Bu, Bağımsız Devletler Topluluğu, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Güney Doğu Avrupa ve AB gibi bölgesel ağlar arasında daha fazla angajman oluşturma ile desteklenecektir.

47. **DSÖ Avrupa Bölge Ofisi kendi tüzüğünden kaynaklanan, Avrupa Bölgesindeki uluslararası sağlık çalışmaları alanındaki yönlendirici ve koordinasyon sağlayıcı makam görevini yerine getirecektir.** Çok sayıda ortak ile etkin işbirlikleri oluşturacak ve sürdürecektir ve ülkelere teknik destek sunacaktır. Geniş çaplı girişimler yapmaya çalışacak, politik tutarlılığı artıracak; paylaşılan politik platformlara destek olacak; sağlık veri setlerini paylaşacak; izleme konusunda güç birleşiminde bulunacak ve yeni türde ağların ve internet tabanlı işbirliklerinin geliştirilmesini destekleyecektir. Ülkeler arasında işbirliği için yeni stratejiler üzerinden Avrupa Bölgesi'nin sonuç getiren ve getirmeyen konulardaki tavsiye ve kanıt kaynağı olarak çalışmaya devam edecektir.

48. **AB ile çalışmak güçlü bir temel oluşturmakta, önemli fırsatlar ve ilave faydalar sunmaktadır.** Bölgenin bir parçası olan 27 AB ülkesi, AB sağlık stratejisine dayanan sağlık alanında bir bütünleşme ve bir entegrasyon ve işbirliği sürecine ve ayrıca bu sürecin uygulanması için politik çerçeveler ile yasal ve finansal mekanizmalara sahiptir. Ayrıca AB aday, potansiyel aday ülkeleri ve Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı ülkeleri de kanun ve uygulamalarını AB politikalarıyla uyumlulaştırmak için artan bir şekilde çalışmaktadır. Bu, Sağlık 2020'nin uygulanmasına önemli bir katkı sağlayabilir. Daha fazla işbirliği için altı yol haritasına sahip olan Avrupa Komisyonu ve DSÖ'nün ortak bildirisi bu ortaklığın güçlendirilmesi konusunda önemli bir adımdır.

49. **DSÖ ve Avrupa Bölgesinde aktif olan uluslararası organizasyonlar arasında mevcut olan işbirliği de güçlendirilmektedir.** Bu organizasyonlar arasında Birleşmiş Milletler kuruluşları, OECD, Avrupa Konseyi, kalkınma ajansları ve fonlar ile ana sivil toplum kuruluşları yer almaktadır. Bölge içerisindeki devletler uluslararası organizasyonlara destek vermekte ve faydalanmaktadır. Bu ise Sağlık 2020'nin ve diğer sektör ve organizasyonların ortak hedeflerini desteklemek için değerli bir kaynak anlamına gelmektedir.

50. **Sağlık alanında, Bölge içerisinde yönetimin çeşitli seviyelerinde yeni ve gelişen iş ortaklıklarının birbirine bağlanması önemli bir destek sağlayacaktır.** Alt-ulusal katkılar yenilikçi işbirliği mekanizmaları ile sunulmaktadır, bunlara örnek olarak South-eastern Europe Health Network (Güney Doğu Avrupa Sağlık Ağı) ve Northern Dimension (Kuzey Boyutu) gibi politikalar; DSÖ Sağlıklı Şehirler Ağı, ulusal sağlıklı şehirler ağları ve Regions for Health gibi ağlar; Bağımsız Devletler Topluluğu içerisindeki alt bölgesel ağlar ve Bölgenin tamamındaki okullar, işyerleri, hastaneler ve hapishaneler gibi alanlarda sağlığın geliştirilmesine yönelik DSÖ ağları verilebilir.

51. **Sivil toplum ile birlikte çalışmak Sağlık 2020'nin uygulanması için desteği artıracaktır.** Çok sayıda gönüllü ve yardım kuruluşu sağlığı amaçlarının önemli bir parçası olarak tanımlamıştır ve pek çok sağlık hizmeti aileler, toplum ve kendi kendine bakım yöntemleriyle sunulmaya devam etmektedir. Bu kuruluşlar yerelden küresel seviyeye kadar çeşitli alanlarda çalışmaktadır ve hem sağlık hem de sosyal belirleyicileri için gündemleri önemli bir ölçüde şekillendirmiştir. Bu sebeple katkılarının desteklenmesi her seviyedeki uygulama için değerlidir.

52. **Özel sektör ile uygun ve etik bir şekilde ilişkiler kurmanın yollarını aramak.** Sağlık alanındaki özel sektöre yönelik tutum ülkeler içerisinde ve ülkeler arasında farklılıklar göstermektedir. Buna karşın özel sektör insanların yaşamlarının her yönüne gittikçe artan bir şekilde müdahil olmaktadır. Bu etki sağlığı hem iyileştirebilir hem de zayıflatabilir. Özel sektör aktörlerinin sağlığa daha güçlü bağlılıklarını elde etmek ve sosyal sorumluluklarını teşvik etmek ve ödüllendirmek önemli hedeflerdir.

Sağlık 2020 – ortak bir amaç ve paylaşılan bir sorumluluk

53. **Sağlık 2020 ülke koşullarına adapte edilebilir ve pratik bir politika çerçevesidir.** Birlikte öğrenme ve deneyimlerin paylaşımı, ülkeler arasında deneyimlerin aktarılması için özel bir platform sunmaktadır. Her ülkenin farklı olduğunu kabul etmekte ve bu ortak hedeflere farklı yollarla ulaşmaya çalışacaktır. Ülkeler bu sürece farklı seviyelerden giriş yapacak ve farklı yaklaşımlar kullanacak fakat aynı amaç etrafında birleşmiş olarak kalmaya devam edecektir. Bu süreçte politik taahhüt hayati öneme sahiptir ve ülkeler bunu ifade etmek için bölgesel hedefler koymuşlardır.

54. **Birbirine bağımlı bir dünyada, ülkelerin birlikte hareket etmesine olan ihtiyaç hiç olmadığı kadar önemli bir hale gelmiştir.** Bugün karmaşık küresel ve bölgesel güçler insanların sağlığı ve sağlığın belirleyicileri üzerinde etkilidir. Şimdiye kadar hiç olmadığı sayıda insanın daha iyi sağlığa erişme olanağı bulunsa da, izole olmuş hiçbir ülke yeniliğin sunduğu potansiyelden yararlanamaz veya sağlık ve esenlik ile ilişkili sorunları çözümleyemez.

55. Her bir ülkenin ve Bölgenin bir bütün olarak gelecekteki refahı, şimdiki ve gelecekteki nesillerin sağlığını iyileştirmek için yeni fırsatları kullanma isteği ve becerisine bağlı olacaktır.

Sağlık 2020, daha sağlıklı bir Avrupa Bölgesi için sağlık bakanlarının anahtar öneme sahip paydaşları ortak bir girişimle bir araya getirmesi konusunda desteklemekte ve teşvik etmektedir.

(http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0009/169803/RC62wd09-Eng.pdf)